

Program „Dostępność Plus” – nowa perspektywa dla osób z niepełnosprawnościami?

dr n. społ. Joanna Sztobryn-Giercuskiewicz
Pełnomocnik Rektora PŁ ds. Osób Niepełnosprawnych,
psycholog, coach, trener umiejętności interpersonalnych

14

Przyjęty przez Sejm 17 lipca 2018 r. Program „Dostępność Plus” ma zapewnić niezależność i znacząco podnieść jakość życia Polakom, którzy mają specjalne potrzeby, m.in. osobom z niepełnosprawnościami, ale także osobom starszym, rodzicom z małymi dziećmi itp. Rząd przeznaczył na ten cel ponad 23 miliardy złotych w perspektywie czasowej 2018–2025.

Dla kogo dostępność?

Zapewnienie niezależności, i podniesienie jakości życia osób z czasowymi lub trwałymi ograniczeniami ma zostać osiągnięte przede wszystkim poprzez usunięcie infrastrukturalnych i prawnych barier, ograniczających dostępność przestrzeni publicznej oraz różnorodnych produktów i usług w aspekcie architektonicznym, informacyjnym i komunikacyjnym. Poprawa standardów życia będzie dotyczyła przede wszystkim seniorów, osób poruszających się na wózkach inwalidzkich czy mających inne problemy

w poruszaniu się, słabowidzących i niewidomych, głuchych i słabosłyszących, z niepełnosprawnościami intelektualnymi, zaburzeniami psychicznymi, a także kobiet w ciąży i rodziców małych dzieci. Według rządowych szacunków w tych kategoriach mieści się ok. 30% polskiego społeczeństwa.

Obszary dostępności

Działania zmierzające do poprawy dostępności będą realizowane w 8 kluczowych obszarach:

1. **Architektura** - obecnie Polska, jako jedno z czterech państw

europejskich, nie ma prawnie przyjętych standardów dostępności, brakuje także skutecznych mechanizmów kontrolnych, gwarantujących realizację dostępności dla nowych obiektów i przestrzeni. Konieczne jest wprowadzenie standardów zgodnych z zasadami projektowania uniwersalnego. Przełoży się to na poprawę dostępności bloków, mieszkań, instytucji publicznych i otaczającej przestrzeni. Wszystkie nowe inwestycje budowlane mają spełniać warunki dostępności i będą projektowane tak, aby każdy mógł z łatwością z nich korzystać. Dla istniejących budynków mają poja-

wić się nowe możliwości ich modernizacji (na przykład montaż barierek, podjazdów, wind, lekko otwierających się drzwi, automatycznego oświetlenia).

2. Transport - wszystkie nowo zakupione autobusy, tramwaje i pociągi mają być dostępne dla osób o szczególnych potrzebach. Działania dotyczą nie tylko pojazdów, ale również całej infrastruktury okołotransportowej – sukcesyw-

i uczelnie mają stać się miejscami przyjaznymi dla wszystkich. Wiedza o dostępności pojawi się jako element programów nauczania w różnych zawodach np. architekt, urbanista, programista.

4. Służba zdrowia – tutaj ma nastąpić poprawa dostępności architektonicznej przychodni oraz szpitali. Program zakłada wyposażenie placówek w sprzęt ułatwiający komunikację (z osobą niesłyszącą,

także kwestia obowiązku nadawców programów telewizyjnych do zapewnienia dostępności dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności oraz obowiązku dystrybuowania dostępnych filmów.

6. Usługi – program ma na celu także zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwości skorzystania z usług powszechnych (komunikacja, poczta, transport, zakupy) – także w wersji on-line.

nie modernizowanych dworców, przystanków, zajezdni, poczekalni, peronów, węzłów przesiadkowych.

3. Edukacja – działania będą dotyczyły inwestycji, zakupu wyposażenia i lepszej organizacji – stopniowe wyposażanie placówek edukacyjnych w sprzęt do nauczania np. niewidomych czy niesłyszących uczniów, lepsze oznaczenie pomieszczeń i korytarzy, kształcenie nauczycieli i przyszłych profesjonalistów. Przedszkola, szkoły

z osobą z zaburzeniami mowy) oraz poruszanie się (oznaczenia, podjazdy, podnośniki). Zmianie ulegną także procedury, aby uwzględniały różne potrzeby pacjentów. Dodatkowo pojawią się inwestycje w obszar telemedycyny.

5. Cyfryzacja - wszystkie serwisy administracji rządowej mają stać się uniwersalnie dostępne, tak aby każdy obywatel mógł wybrać sposób załatwienia sprawy urzędowej. Uregulowana zostanie

Celem jest również zwiększenie dostępu do aktywnego wypoczynku, kontaktu z kulturą i kontaktów społecznych – poprzez poprawę dostępności obiektów turystycznych, sportowych, terenów rekreacyjnych (plaże, parki, place zabaw), zabytków i miejsc kultury (teatry, kina, galerie).

7. Konkurencyjność przedsiębiorstw – w tym obszarze zakłada się budowę zaplecza badawczego dla różnych gałęzi przemysłu

w celu poszukiwania najbardziej funkcjonalnych i ergonomicznych rozwiązań dla produktów i usług. Utworzone zostaną centra testujące, w których firmy będą mogły przetestować pomysły na produkty oraz centrów prezentacji produktów dla potencjalnych nabywców, inwestorów i klientów. Wspierane będą także przedsiębiorstwa we wprowadzaniu na rynek nowych produktów.

8. Koordynacja - by to wszystko osiągnąć konieczne będzie zapewnienie ośrodka koordynującego, którego zadaniem będzie tworzenie polityki państwa i zarządzanie procesami w zakresie poprawy dostępności. Program zakłada przygotowanie odrębnej, horyzontalnej ustawy o dostępności, której celem będzie stworzenie podstaw prawnych dla efektywnego wdrażania dostępności. Niezależnie od zmian w prawie krajowym, niezbędna jest zmiana mentalności, szeroka edukacja społeczna podnosząca świadomość i kształcenie różnych grup zawodowych w praktycznym zastosowaniu uniwersalnego projektowania.

Zakładane efekty programu

Według strony rządowej, w efekcie realizacji programu do 2015 roku ma powstać:

- około 1 000 miejsc i budynków użyteczności publicznej, w których zniesiono bariery architektoniczne i komunikacyjne
- co najmniej 20% mieszkań wybudowanych w programie Mieszkanie Plus będzie dostępnych dla osób o szczególnych potrzebach
- 100 gmin, w których poprawiono jakość przestrzeni publicznej (likwidacja barier)
- wszystkie nowo zakupione autobusy i tramwaje będą dostępne dla osób o szczególnych potrzebach
- wszystkie nowe budynki publiczne będą w pełni dostępne dla osób o szczególnych potrzebach
- strony internetowe wszystkich urzędów i instytucji będą dostępne dla osób niewidomych i niesłyszących
- co najmniej połowa czasu antenowego w TV będzie dostępna

dla osób niewidomych i niesłyszących

- systematyczna poprawa istniejącej infrastruktury i otoczenia (dworce, przystanki, parki, chodniki)

Czy „Dostępność+” rzeczywiście zafunkcjonuje zgodnie z obietnicami rządu, czy jest to następna próba zdobycia wyborców na przyszłą kadencję – pokaże czas, a doświadczenie wskazuje umiarkowany optymizm. Być może ważną zdobyczą środowisk osób z niepełnosprawnościami jest przynajmniej dostrzeżenie przez władze, na razie na poziomie deklaratywnym, wszystkich Polaków o specjalnych potrzebach – osób niepełnosprawnych, starszych, kobiet w ciąży itp. Nawet niewielka poprawa w zakresie dostępności naszej przestrzeni publicznej, to przy obecnym stanie już spory krok do przodu. Trzymajmy kciuki i rozliczajmy z postępów!

Program do ściągnięcia w pliku pdf
https://www.miir.gov.pl/media/53301/Program_Dostepnosc_Plus.pdf

Fot. B.Kosiński / MIIR